

נקודת ראות, גיליון 65

מסדרון ההחלטות הקשות של ממשלת האחדות הפלסטינית: ביטול מעטפת המכס?

26.03.2007

מנהל המכס הפלסטיני דן (25/3/07) עם מקבילו הירדני על צירוף המכס של הרש"פ לארגון המכס העולמי (ר' [המכון הישראלי לייצוא ולשיתוף פעולה בין-לאומי](#)). שר הכלכלה של הרש"פ קרא בשבוע שעבר לניתוק כלכלת הרש"פ מישראל.

פקידים מהאיחוד האירופי העריכו אתמול כי הסיוע הרב שהועבר לרש"פ לא פתר את המשבר הכלכלי שם (הארץ, 26/3/07). ואילו ישראל העבירה עד כה רק חלק מכספי המיסים שהיא גובה עבור הרש"פ במסגרת מעטפת המכס.

מכון ראות טוען שעם הקמת ממשלת האחדות ברש"פ ישראל צריכה להביא לדיון מחודש את הסדר מעטפת המכס. אם הרש"פ תרצה בקיום ההסדר, ניתן יהיה ללחוץ עליה לקבל את ההסכמים הקיימים. לחלופין ניתן יהיה לפרק את מעטפת המכס ולאפשר לרש"פ לכוון מערכת מכס עצמאית שתעגן את ההפרדה המדינית מישראל.

מה הסוגיה?

■ **הסדרי "מעטפת המכס"** של הסכם פאריז (5/94), אשר נכללו כנספח להסכם הביניים (9/95), קבעו שיעורי מכס זהים ברש"פ ובישראל (למעט חריגים) ושיעורי מע"מ דומים. לפי ההסכם ישראל אמורה לפקח על כניסת ויציאת טובין ולגבות מכסים ומסים עקיפים עבור הפלסטינים (מנגנון הסליקה).

■ **ההנחות שהובילו לכינון מעטפת המכס** בהסכם פאריז (5/94) הן: (1) לא יהיה גבול פיזי בין הגדה, הרצועה וישראל (עד להסדר הקבע שתוכנן ל-5/99); (2) תימשך תנועה חופשית של סחורות, עבודה והון; (3) יוגבלו סממנים של ריבונות כלכלית של הרש"פ כגון הסכמים עם צדדים שלישיים, מטבע או תקינה; (4) אין טעם לעצב הסדר ביניים כלכלי מורכב ב-5/94 אם צפוי הסדר קבע ב-5/99.

■ לאחר בניית גדר ההפרדה וההתנתקות מעזה קרסו כל הנחות היסוד שהביאו לכינונה של מעטפת המכס.

■ להקמת ממשלת האחדות הפלסטינית עשויות להיות מספר השלכות מדיניות ובראשן:

■ **הפיכת הרש"פ לכתובת יציבה** על יסוד אינטרסים פוליטיים, תמיכה עממית ותמיכה בין-לאומית מהוססת;

■ **מבוי סתום מדיני** שנובע מהמנגנון לאשרור הסכמים שנקבע במצעה של ממשלת האחדות.

(ר': ממשלת האחדות הפלסטינית: שיבת החד-צדדיות).

למה זה חשוב? למה עכשיו?

■ כאמור, כל הנחות היסוד שהביאו לכינונה של מעטפת המכס קרסו. זאת ועוד, מעטפת המכס מחלישה את הכתובת הפלסטינית כיוון שהיא נוטלת אחריות מידי הרש"פ והופכת את הכלכלה הפלסטינית לתלויה בישראל.

■ רש"פ שהיא 'כתובת' תוכל לדון עם ישראל אודות הנושאים השוטפים, עשויה לאכוף הפסקת אש ולספק שירותים בסיסיים לאוכלוסייה בגדה וברצועה.

■ השילוב בין היווצרות כתובת פלסטינית לבין המבוי הסתום המדיני עשויים להחזיר לשולחן את חלופת החד-צדדיות.

■ בהקשר זה, מכון ראות טוען שעל ישראל לבחון לבטל חד-צדדית או בתיאום עם הקהילה הבין-לאומית את 'מעטפת המכס'. **ביטול מעטפת המכס עשוי לתרום לייצוב הכתובת הפלסטינית, לחידוד ההפרדה המדינית בין ישראל לפלסטינים ולצמצום האחריות הישראלית על תושבי הרש"פ.**

כיווני חשיבה ופעולה

■ **לדרוש ממשלת הרש"פ אשרור מפורש של ההסכם המסדיר את מנגנון סליקת המיסים והמכסים.** כך תוכל ישראל להציב דילמה בפני הממשלה ברש"פ אם להכיר מעשית בישראל;

■ **לפעול חד-צדדית לביטול מעטפת המכס,** בתיאום עם ארה"ב ועם גופים כלכליים בינ"ל כגון הבנק העולמי, קרן המטבע או האיחוד האירופאי. אם חמאס יסרב להכיר מעשית בישראל (ר' לעיל), הוא יעמוד בפני הצורך לבנות מנגנון מכסים וסליקה חלופיים אשר יחזק את הרש"פ ככתובת ויעגן את עיקרון ההפרדה הישראלי-פלסטיני.

סוף.